

Χατζημιχάλη Ἀγγελικῆς, Ὑποδείγματα ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς. Μετὰ ἐπεξηγηματικοῦ προλόγου 26 πινάκων καὶ 274 σχεδίων καὶ εἰκόνων. Ἔκδοσις «Πυρσοῦ». Ἀθῆναι 1929. 4ον σ. 16+πίν. 26.

Ἡ ἐκδότις, πολὺ γνωστὴ εἰς τὸν ἑλληνικὸν κόσμον διὰ τὴν ἀκροαιφνῆ καὶ ζωηρὰν αὐτῆς ἀγάπην πρὸς τὴν λαϊκὴν ἐν γένει τέχνην καὶ τὰ σχετικὰ τῆς ἀξιόλογα ἔργα, ὁρμηθῆ ἀπὸ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ διακοσμητικὴ τέχνη ἐν Ἑλλάδι θὰ προσδεύσῃ μόνον ἂν ὁρμηθῆ ἀπὸ τὴν λαϊκὴν τέχνην, ἣτις εἶναι καὶ ἡ ζωντανή τῆς βίας, χωρὶς βέβαια καὶ νὰ καταστήσῃ εἰς δουρικὴν μίμησιν, δίδει καὶ τὸ πρῶτιστον καὶ ἀπαραίτητον μέσον πρὸς πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἰδεῶν τῆς, ἕνα ὁδηγόν, παρέχοντα τὰ κατάλληλα σχέδια, εἰλημμένα ἐκ τῆς λαϊκῆς ποικιλτικῆς, διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ σχολεῖα. Διότι πράγματι δὲν ὑπάρχει καλύτερον μέσον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν λαϊκὴν τέχνην καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτῆς ἀπὸ τὴν ἔμπρακτον καλλιέργειάν τῆς εἰς τὰ σχολεῖα. Τοιαύτη δὲ καλλιέργεια φυσικὰ δὲν εἶναι δυνατὴ ἄνευ τοῦ ἀπαραιτήτου ὁδηγοῦ μετὰ τῆς σχετικῆς συλλογῆς σχεδίων, τὴν ὁποίαν κανεῖς ἄλλος δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ καλύτερον ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τὴν κ. Χατζημιχάλη. Ἡ συλλογὴ περιέχει πράγματι ἀξιόλογα, καλῶς ἐκλελεγμένα, καταλλήλως εἰκονισμένα καὶ καλλιτεχνικώτατα ἐκδεδομένα δείγματα τῆς ἑλληνικῆς λαϊκῆς διακοσμητικῆς μετὰ τῶν ἀπαραιτήτων ὁδηγιῶν, ἀνταποκρίνεται δὲ πλήρως εἰς τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον κατηρτίσθη. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ἀναπληρῶναι αὕτη ἐν τινι μέτρῳ καὶ τὴν ἔλλειψιν, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι μιᾶς συλλογῆς ὑποδειγμάτων λαϊκῆς τέχνης πρὸς ἐπιστημονικὴν αὐτῆς μελέτην. Ἡ λαϊκὴ τέχνη ἐν Ἑλλάδι, ἐφ' ὅσον τὰ ἔργα τῆς παραμένουν ἄγνωστα εἰς τὰς χεῖρας τῶν δημιουργῶν των, τῶν χωρικῶν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἢ κλειδωμένα εἰς ἀτελῆ μουσεῖα, καὶ δὲν καθίστανται ἐπαρκῶς γνωστὰ διὰ καταλλήλων συγκεντρωτικῶν δημοσιεύσεων, θὰ ἐξακολουθῆ ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ παραμένῃ ἀμελέτητος. Διότι βέβαια δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐπαρκῆς καὶ ἐξαντλητικὴ ἢ σποραδικὴ μελέτη, ὅπως γίνεται σήμερον, ἐφ' ὅσον τὸ σύνολον παραμένει ἄγνωστον. Πόσον δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθὲς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὰς ἀνεπαρκεῖς προσπαθείας αὐτῆς τῆς κ. Χατζημιχάλη, ἡ ὁποία συμβαίνει νὰ εἶναι καὶ ὁ ἄριστος γνώστης τῆς λαϊκῆς διακοσμητικῆς ἐν Ἑλλάδι, ὁσάκις πρόκειται περὶ γενικωτέρων χαρακτηρισμῶν καὶ διαιρέσεων. Εἰς τὸ βιβλίον ἀκριβῶς τοῦτο, ἐν τῷ προλόγῳ προσπαθεῖ αὕτη νὰ δώσῃ καὶ μίαν γενικὴν διαίρεσιν τῆς κεντητικῆς ἐν Ἑλλάδι εἰς ἠπειρωτικὴν, περιλαμβάνουσάν ὅλην τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα, παλαιὰν καὶ νέαν

μετὰ τῆς Εὐβοίας, καὶ εἰς νησιωτικὴν, περιλαμβάνουσιν ἀπαξάπασας τὰς νήσους, τοῦ τε Αἰγαίου καὶ Ἰονίου πελάγους. Τὴν διαίρεσιν ταύτην ἀφήνει ἡ εἰσηγουμένη ἐντελῶς ἀδικαιολόγητον, ἐνῶ τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσον σπουδαῖον, ὥστε δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι, ἂν ἦτο καὶ εὐκόλον, θὰ ἐδίδοντο τοῦλάχιστον οἱ θεμελιώδεις χαρακτῆρες, ἐπὶ τῶν ὁποίων αὕτη ἐστηρίχθη. Αἱ κατωτέρω (σ. 9) πρὸς διάκρισιν τῶν κεντημάτων διδόμεναι πληροφορίαι, ἀναφερόμεναι μόνον εἰς τὰς χρησιμοποιουμένας ὕλας, ὑφάσματα καὶ νήματα, ἀποτελοῦσι γνωρίσματα ἐντελῶς ἔξωτερικὰ καὶ βεβαίως δὲν δίδονται ὡς βάσις διαιρέσεως. Εἶναι λοιπὸν καιρὸς, νομίζομεν, νὰ ἀρχίσῃ νὰ γίνεται σκέψις περὶ μιᾶς συγκεντρωτικῆς δημοσιεύσεως, ἐνὸς corpus τῆς ἑλληνικῆς λαϊκῆς ποικιλικῆς, ἣτις καὶ διὰ πρακτικοὺς σκοποὺς θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ, ἀλλὰ πρὸ παντὸς θὰ προαγάγῃ σπουδαίως καὶ ἀσφαλῶς τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς λαϊκῆς τέχνης. Προεργασίαι διὰ τὸ ἔργον τοῦτο δὲν λείπουν· ὅσαι ἄλλαι εἶναι ἀναγκαῖαι πρέπει ἐγκαίρως νὰ γίνουν, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ὑφίσταται ἡ λαϊκὴ τέχνη, ἡ ὁποία ἀρχίζει σιγὰ σιγὰ νὰ ἐκλείπῃ, ὅπως ἐκλείπουν καὶ τόσαι ἄλλαι χαρακτηριστικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ λαϊκοῦ βίου.